

Romská hudba

- Příležitosti:
  - bašaviben (te bašavel = hrát na hudební nástroj), mulatčagos (te mulatinel = bavit se)
  - společenské
  - rodinné oslavy
- Text písní:
  - varianty obsahové i dialektové
  - ustálené výrazy (čorav tri vod'ori, kalo čirikloro)
  - počet slabik doplňován citoslovci (jaj, ej, de)
  - oslovování (Devla = Bože, Romale = Romové, čhavale = „děcka“, mammo = mámo)
  - přepis do češtiny (doslovný nebo přebásněný)

- Melodie písní:
  - Stejná slova + jiná melodie
  - Stejná melodie + jiná slova
  - Pomalé – různá melodie u slok v rámci prožívání obsahu

- Notový zápis:
  - nejasné nástupy, nestálá melodie, tónina i rytmus
  - melodické ozdoby

Klasifikace romské hudby (písňě)

- Podle subetnické skupiny
- Podle publika:
  - pro Romy
  - pro neromy: interpretace majoritní hudby s vlastní invencí, romské písňě v úpravách (kavárenské a cimbálové muziky)
- Podle stáří:
  - phurikane giľa (= staré písňě): pomalé
  - neve giľa (= nové písňě): taneční, rompop

- Podle obsahu:

- Halgató (= maď. k poslechu): pomalé, lamentace; molové stupnice; určené k poslechu; text podle vlastních zážitků

- čorikane g. – o chudobě, bídě

- <https://www.youtube.com/watch?v=y7YakLcZO6I>

- žalostno g. – o smrti, nešťastné lásce, o rodičích

- <https://www.youtube.com/watch?v=s4pdu7MuYIE>

- hareštantska g. – vězeňské náměty, střet se světem neromů

- muľatošna g. – pijácké

- Čardaša (z maď. csarda = hospoda, krčma): taneční, rychlé

- milostný, pijácký a škádlivý obsah

- <https://www.youtube.com/watch?v=7bEvZQV0kD8>

- rompop

- <https://www.youtube.com/watch?v=1IM2FTfc8bY>

Evropská romská hudba

- Uherský okruh
  - cimbálové muziky: housle, brač, cimbál, basa, klarinet; cello místo basy, harmonika, kytara; repertoár místní a romské lidové písně, hráli na rodinných událostech, výročních zábavách
  - kavárenské muziky: bez cimbálu, cello; repertoár místní a romské lidové písně, známé operní a operetní melodie; pravidelný výdělek v kavárnách

- Ruský okruh
- Chory: hudba + zpěv + tanec
- zlatý věk přelom 19. a 20. století

<https://www.youtube.com/watch?v=7TZ9wDhbWG8>

- Španělský okruh
- flamenco: hudba + zpěv + tanec
- vliv andaluský, romský, arabský
- zlatý věk 2. polovina 19. století – 20. léta 20. století; 2010 zapsáno v UNESCO

<https://www.youtube.com/watch?v=sLFH01qJT3k>

Česká a slovenská republika

- Moravští Romové
  - Cimbálové muziky
  - Pro neromy
  - Romské i moravské lidové
  - Interpreti: Jožka Kubík, Emílie Machálková

Slovenští Romové

- interpreti: Cinka Panna (18. stol., Gemer)

- Olašští Romové
  - menší stupeň vlivu majority => především pro vlastní komunitu
  - Písně k poslechu (= loke d'ila) a k tanci (khelimaske d'ila)
  - tradiční doprovod nonverbální lokální techniky (=bumbázij): tleskání, dupání, luskání

- Současnost

- Orchestry lidové

<https://www.youtube.com/watch?v=g70LWDjmwCY>

- Orchestry symfonické

<https://www.youtube.com/watch?v=i JgH MHRtM>

- Vliv módních trendů

<https://www.youtube.com/watch?v=ahiyR442aLs>

<https://www.youtube.com/watch?v=HZSfljPJMwg>

- Muzikály

- <https://www.youtube.com/watch?v=TiqXTqpBToU>

- <https://www.youtube.com/watch?v=JMPrVdu6SpM>

Literatura

- **Belišová, Jana:** Phurikane gi'á. Starodávne rómske piesne. Bratislava: Žudro, o. s., Media 3, o. s., 2002.
- **Davidová, Eva, Gelnar, Jaromír:** Tradiční i současný romský (cikánský) písňový folklor. Český lid 76, 1989, s. 39-46.
- **Davidová, Eva, Jurková, Zuzana:** Hudba a písňový folklor Romů. Brno: 1999.

- **Holý, Dušan:** Mudrosloví Jožky Kubíka. Praha: 1984.
- **Holý, Dušan, Nečas, Ctibor:** Žalující píseň. Strážnice: 1993.
- **Stojka, Peter, Davidová, Eva, Hübschmannová, Milena:** Dúral me avilem/ Z dálky jsem přišel. Praha: 2000.